

Kapten

KASTRULL

En våldtagen soldats
sanna berättelse

SARA TRYGG

SARA TRYGG

Kapten KASTRULL

**En våldtagen soldats
sanna berättelse**

**SILJANS
MÄSAR**

2021

Förlagshuset Siljans Måsar
www.siljansmasar.com

ISBN 978-91-88939-52-4

© Sara Trygg-Wiberg

Materialiet i denna bok är skyddat enligt upphovsrättslagen.

Omslagsfoto samt författarfoto: Fia Wirenberg/Wirenborgs Foto

Grafisk form: Lilla blå tornet

www.lillablatornet.se

Tryck: ScandBook

www.scandbook.se

Innehåll

Förord.....	7
KAPITEL 1: Det är något jag måste berätta.....	9
KAPITEL 2: Norrländska skogar och Mälarens vatten	19
KAPITEL 3: Från skrattet till det gråa.....	28
KAPITEL 4: Fänriken.....	31
KAPITEL 5: Pussel av svarta bitar	41
KAPITEL 6: Sommarstugan.....	45
KAPITEL 7: Att kunna förstå	55
KAPITEL 8: Minnen på en vägg.....	60
KAPITEL 9: Det svårdefinierade gränslandet.....	66
KAPITEL 10: Livet är värre i backspegeln	70
KAPITEL 11: Han nästlade sig närmare min kropp.....	77
KAPITEL 12: Väg 55	89
KAPITEL 13: I de sörmländska skogarna	92

KAPITEL 14: Nizhny Tagil.....	104
KAPITEL 15: Min ångestgrop.....	113
KAPITEL 16: Ordna minnen.....	121
KAPITEL 17: Förlåtelse.....	125
KAPITEL 18: Min befrielse och totala ångest.....	129
KAPITEL 19: ”Har du polisanmält?”.....	137
KAPITEL 20: Ensam mitt i det svarta.....	140
KAPITEL 21: Orka, våga.....	143
KAPITEL 22: Bilden av en förövare.....	155
KAPITEL 23: Ett annat perspektiv.....	161
KAPITEL 24: En plats med taggtrådsstängsel och grindar.....	170
KAPITEL 25: Soldathemmet.....	180
KAPITEL 26: Så länge du andas, dör du inte.....	189
KAPITEL 27: Avslut.....	197

Förord

Att skriva den här boken var aldrig ett självklart val, men den har växt fram med tiden. Jag planerade heller aldrig att skriva texten ur ett jagperspektiv, för det kändes för personligt. Ändå blev det så. Alla situationer som jag beskriver har hänt mig och det är med många känslor som jag lämnar ut min sårbarhet. Jag hoppas att mina ord kan ge styrka till andra som har liknande erfarenheter.

Frågor kan komma om vilka personerna är, som jag beskriver i min berättelse, men det är inte viktigt. För att undvika att någon ska exponeras i min text, kan jag som exempel ha ändrat personens grad, tillhörighet eller platsen som vi mött varandra på. Fokus ska vara på vad vi kan göra för varandra idag, inte på vad andra har gjort mot mig.

Karaktären Hanna är fiktiv. Hon finns till för att kunna bära berättelsen framåt. Hanna är en reflektion av stödjande personer som jag mött längs med vägen, men hon är samtidigt en del av mig själv.

KAPITEL 1

Det är något jag måste berätta

Vårregnet föll i små lätta droppar, luften kändes frisk och härlig. Jag skakade av mitt paraply några gånger, fällde sedan ihop det och stoppade ner det i min handväska. En liten pingla hördes när jag klev in genom cafédörren och med en nästan ljudlös suck gick den igen bakom mig. Lokalen var dunkel, i motsats till vårljuset utanför, men konditoridisken lyste upp mörkret med sina färgglada bakverk. Jag stod där och funderade en stund. Efter att jag beställt en kopp varm choklad och en munk med rosa strössel, sökte jag mig längst in i lokalen och satte mig ned i en mörkgrön plyschsoffa. Jag väntade på en vän, en vän jag alldeles nyss lärt känna. Mina ögon svepte över rummet, en man satt nedsjunken över en tidning några bord bort, annars var jag ensam. Dörren pinglade till igen, mina ögon mötte Hannas. Vi hade träffats på en kurs för några veckor sedan. Hon påpekar ibland att jag är som en gum-miboll, att det finns så mycket sprudlande energi i mig. Ofta säger Hanna att hon inte hinner höra allt jag berättar om, för jag pratar så fort. Jag vet att jag är vuxen, men jag gillar att vara

färgstark och sprudlande. Kanske är jag extra glad över att jag inte tappat gnistan, eller förlorat den energirika studsigheten och tilltron på livet, trots de saker som jag varit med om. Det fanns något som jag ville berätta för Hanna, som ännu inte kommit ut och jag visste inte ens om jag skulle säga det än. Jag kände mig trygg i hennes närvaro. Vi hörde ihop på något sätt, sedan den dagen hon klev in i min bubbla. Det finns många som har svårt att vara vän med mig, det har jag förstått. För lika färgglad och utåtriktad som jag kan vara, lika tvärsäkert skymtar också något mycket sorgset fram i min personlighet. Det har gjort att en del dragit sig undan mig. Det kan vara svårt att förstå mig, för jag kan växla rätt fort mellan det tunga och ledsamma till att vara lika glad igen. Händelserna som jag vill berätta om för Hanna, har gjort mig till den jag är idag. Det är något som jag är så stolt över att jag tagit mig igenom, men som jag samtidigt skäms så mycket för.

Jag tog ett djupt andetag. Det doftade så härligt gott av nybakade bakelser och pajer. Hanna stod vid disken och beställde in en kopp te. Jag flyttade mig lite åt sidan, om Hanna skulle vilja sitta bredvid mig, jag ville så gärna vara nära någon just nu. Allra helst ville jag nog ha en kram. Tänk om jag kunde få ordning på mina minnen. Någonstans hade jag börjat inse, att om jag inte förstod mig själv kunde ingen annan förstå mig heller. Ändå hoppades jag på att Hanna kanske kunde hjälpa mig att ordna mina tankar. Hon placerade sin kopp på bordet mitt-

emot mig och jag lät mina funderingar samlas en stund. Vissa människor tror på ödet, andra på ingenting alls. Jag tror på livet, annars skulle jag nog inte längre kunna vara glad. Hanna sköt ut stolen och satte sig tillrätta, mitt emot mig. Jag kände mig lite tom på insidan, en del av mig hade hoppats på att hon skulle sätta sig bredvid mig. En lång stund såg vi på varandra, utan att säga någonting alls. Jag sörplade i mig chokladen och petade lite med fingrarna i strösslet. Mina flerfärgade randiga gummi-stövlar hade jag sparkat av mig så jag kunde dra upp knäna till hakan och min gråa kofta hade jag dragit tätt intill kroppen. Det är den där känslan av att bygga upp en mur runt omkring mig, som får mig att känna mig trygg. Som hos en igelkott som rullat ihop sig till en boll för att försvara sig. Jag har ofta sagt att jag alltid skrattar åt det mörka, men jag skrattar aldrig bort det, under mina och Hannas samtal. Men jag hade inte vågat beröra händelserna än, de händelser som gjorde mig orolig, men även arg. När jag nästan smaskat i mig hela min rosa munk, så att strösslet skvätt ner över det lilla runda cafébordet, kändes det som om jag fått kraft att samla orden. Jag tittade på Hanna, sedan ner i bordet och sedan upp på henne igen. Efter ett djupt andetag, sa jag orden som jag tänkt på så länge:

”Jag vill kalla honom för Kapten Kastrull.”

Hanna tittade på mig, hon väntade på att jag skulle säga något mer. Men tankarna och orden ville inte komma ut. Jag tittade på strösselkornen som liksom mina minnen var utspridda och i oordning. Sedan tog jag några djupa andetag och

försökte formulera en mening, men det gick inte. Hannas blick mötte min, jag såg på henne att hon förstod, även om hon inget visste. Efter ytterligare ett andetag rann orden plötsligt ur mig:

”Ibland undrar jag om det bara får vara så här, att människor som jag inte ska få finnas.”

Min blick såg ner i golvet och jag försökte hitta någonstans att ta vägen i mig själv. Det var svårt att stänga av tankarna. Min fot råkade sparka till det ena stövelskaftet så det föll ner med en duns på stengolvet. Vi båda ryckte till. Hanna såg på mig med värme och omtänksamhet, hennes hand trevade över bordet och sökte min. Jag kände en liten bit av Hanna strömma till mig och en liten bit av mig strömma till henne. Mina tunga minnen lättade genom hennes beröring. Efter att jag funderat en stund, la jag huvudet på sned och fortsatte:

”När jag vaknar på nätterna och har mardrömmar, då tänker jag, att jag i alla fall älskar mig själv.”

Det var viktigt för mig att säga det, för det är det som hållit mig samman. Det stressade mig att jag inte visste hur jag skulle berätta. Mina tankar gnagde i mig och ville komma ut. Jag huttrade till och drog den gråa koftan tätare runt kroppen och sedan la jag åter igen min hand i Hannas. Det var sådana här stunder som jag upplevde att det var svårt att andas, alla minnen ville ut samtidigt, men jag kunde inte. Det var som en stor svart klump som gjorde att jag kippade efter luft och kände ett tryck över bröstet. Jag önskade att Hanna skulle ställa

en fråga, eller säga någonting till mig, så att jag inte själv skulle behöva hitta vägen. Hanna sa ingenting, men hon strök min hand och väntade på att jag skulle få fram orden. Kanske var det inte rätt ändå att berätta, kanske skulle jag bara glömma allt och gå vidare. Jag såg på Hanna och efter en viss tvekan pressade jag sedan fram:

”Vi kanske inte ska prata mer om det här.”

Hanna la huvudet på sned, hon såg rätt igenom mina sorgkantade ögon, ja så kändes det, som om hon såg in i mig. Att hon såg det där svarta. Hanna lutade sig fram över bordet, strök en hårlock från min kind, hennes beröring gav mig trygghet. Hon såg på mig och sa sedan stilla:

”Jag tror att det är bra om du inte är så ensam, om du vill kan vi gå någon annanstans och prata.”

Med ens hade jag blivit rätt tveksam, jag visste vad det här skulle kunna innebära för oss och för mig. Det kanske var bäst att hålla Hanna utanför allt. För jag tyckte om henne som vän och jag ville bara ha det bra, som vi tidigare haft det under våra träffar. Inte blanda in henne i allt det här, som mina tankar kretsade kring. Men ändå. Jag vickade lite på tårna och viftade med fötterna, sedan petade jag till stövelskaften och körde ner fötterna i dem. Det är inte alla som gillar det där barnsliga i mig, men Hanna tycker om det. Det får mig att må bra. Efter en viss tvekan och många tankar mötte jag hennes blick igen. Jag måste komma vidare, men inte här och inte nu. Hanna väntade på att jag skulle landa i vad jag ville.

”Vi kanske kan gå hem till mig, det blir lättare då”, sa jag. Mina fingrar flyttade några strösselkorn och lät dem falla ned i den tomma chokladdkoppen. Jag väntade på Hannas svar.

”Kom nu så går vi”, sa hon.

Jag blev varm i hela kroppen, det var det här jag gillade med Hanna. Den här självklarheten, att jag fick den tid jag behövde, att hon inte trängde sig på. Men ändå, var hon där och gav mig det stöd som jag behövde.

I den friska luften utanför kunde jag äntligen skaka av mig alla tunga tankar och jag dansade fram mellan vattenpölar, lika obrydd som en femåring. Mina randiga gummistövlar stänkte upp vatten i gatans pölar och kappans kanter tyngdes snart ner av mjuka droppar. Det var viktigt att få lämna den tunga känslan som vi nyss upplevde på caféet bakom mig. Skulle jag leva i den sinnesstämningen skulle jag aldrig orka. Hanna kämpade för att hänga med i mitt lekfulla tempo, jag vet, jag har fyllt 30 år, men det är väl ingen ålder? Vi båda började skratta och det spred en härlig värme i kroppen. Jag vände mig emot Hanna och tjoade:

”Jag har lärt mig att ibland måste du tänka på vad du skulle gjort om du varit ett barn ... som när du ska välja något gott i affären, eller om du vill göra något kul, vad skulle du valt eller gjort om du var fem, eller sju år?”

Jag tittade på Hanna, mötte hennes blick och fortsatte:

”Då får du det där som du verkligen vill ha eller önskat dig!

Ibland glömmet du bort dig själv när du blivit vuxen och bara lyssnar på andra och försöker att hålla dig till vuxnas regler. Det är viktigt att lyssna på ditt 'lilla jag' ibland. Då, först då blir du riktigt lycklig!"

Hanna lät sig inspireras av min barnslighet och vi hoppade oss genom pölnarna och dansade hela vägen längs asfalten till min port.

Hissen upp, fem trappor, av med kappan och stövlarna. Jag, snabb som alltid, hade redan tagit mig ut i köket. Många gånger hade jag önskat att jag hade fler att bjuda hem till mig, alla dagar i veckan. Det fanns alltid ett hörn i soffan som väntade, ett hörn som allt för ofta var tomt. Jag gillar ordning, men är varken pedant eller minimalist. Min lägenhet är liten, men den rymmer det som jag behöver. Mina bokhyllor är packade med böcker och brädspel, men vem skulle jag spela dem med? Längst upp på en av hyllorna vilar oftast min storögda gråa katt, med klotformat huvud och knubbig kropp. Katten brukar ligga där uppe och blänga, med en långsamt piskande svans, han är inte särskilt social av sig. Bland böckerna trängs storbladiga gröna krukväxter. Min önskan är att den som kommer hit kan känna sig hemma, även om det är första gången som personen kommer förbi.

"Vill du ha kaffe eller te?" ropade jag från köket.

"Te, vore trevligt", sa Hanna.

Mina tankar gick till Hannas kopp som hon hade värmt

sina händer runt på caféet. Jag fick plötsligt skuld känslor. Ofta glömde jag att se vad andra behövde. Vi hade så raskt beslutat oss för att bryta upp och gå hem till mig. Hade hon ens hunnit dricka upp sitt te? Över axeln kunde jag se Hanna nyfiket stå och titta i mina hyllor i vardagsrummet. Hon började sakta dra ut böcker och se utforskande på bokhyllans innehåll. Egentligen säger ingenting i min lägenhet så mycket om mig, det kunde ha varit vem som helst som bor här. Jag har inga fotografier på anhöriga, eller några andra mer personliga föremål, framme. Hanna ropade ut till mig i köket, utan att vända sig om:

”Behöver du hjälp?”

”Det går bra!” svarade jag.

Jag tog de två tekopparna i var sin hand och gick ut mot vardagsrummet. Hanna ryckte till och vände sig hastigt om, när jag kom in i rummet.

”Förlåt, jag menar inte att rota i dina saker”, sa hon.

Det gjorde mig inte något, jag ryckte på axlarna och sa:

”Utforska, det är ingen fara, det finns ingenting här som inte du får se.”

Hanna hjälpte mig att ställa ner kopparna på soffbordet och jag fortsatte:

”Jag har aldrig bilder på någon, varken i telefonen eller hemma. Människor sviker dig alltid förr eller senare och jag vill inte samla på sådant som gör mig ledsen. Mina minnen är heller ingenting som jag vill visa upp.”

Hannas blick mötte min. Vi sjönk ner i den väl insuttna gula

manchestersoffan, som omslöt kroppen som en varm famn. Jag kröp upp i ett hörn och drog en filt runt mig. Det är inte bara Hannas medmänsklighet som tagit henne hit, tänkte jag, utan också hennes nyfikenhet. Det är min ensamhet och slutna öppenhet som fått Hanna att vilja lära känna mig från första början. Hon har sagt till mig att se på mig är som att blicka genom tunna gardiner, det är svårt att få hela bilden. Jag väcktes i mina tankar av Hanna som tittade på mig.

”Hur länge kan du stanna?” frågade jag.

”Jag har inga begränsningar, jag kan stanna så länge som du behöver, jag tycker om att lyssna”, svarade hon.

Katten hade hoppat ner från bokhyllan med en ljudlig duns, den strök sig längs med soffan och såg mycket skeptiskt på Hanna. Den ville inte komma fram eller låta sig klappas, men den spann högt. Jag hade tänkt klart.

”Jag ska berätta för dig, för någon måste få veta, eller hur?” sa jag och fortsatte:

”För om jag inte finns mer, då har allting varit förgäves.”

Jag väntade en stund. Mina tankar stannade upp vid mina egna ord som vändes runt och dröjde sig kvar. Om ingen tog sig tid att lyssna på mig, så var det just så mina upplevelser skulle börja och sluta, i min ensamhet och det som jag bar på skulle bli något som aldrig funnits. Den tanken var obehaglig. Ibland måste livet få sträcka sig utanför den där personliga bubblan, spränga gränser och nå ut, tänkte jag. Det fanns något som jag behövde få berätta och jag ville dela det med

Hanna. Hon kröp upp med benen i soffan, precis som jag nyss gjort och satte sig tillrätta i hörnet mitt emot. Soffan var liten och våra tår nuddade nästan varandra på mitten.

”Är det något så finns jag här, jag går ingenstans”, sa hon.

Norrländska skogar och Mälarens vatten

Jag är på många sätt inte som alla andra. Det kanske bara var jag som märkte det när vi var på kursen för några veckor sedan. Mina ögon ser händelser som ingen annan kan se och jag pratar ibland med någon ingen annan kan höra. Men samtidigt är jag som vem som helst, fast mycket mer av allt. Mitt liv går alltid i tvåhundra kilometer i timmen och jag har tusentals funderingar som en del knappt kan hänga med i. Jag får ofta höra att jag pratar mycket, för snabbt och hela tiden. Men det finns något som jag tycker är väldigt fint med mig, jag ser dig och jag bryr mig om dig och jag kan älska dig, fastän jag nyss mött dig. Men jag är ständigt ensam, jag saknar någon att hänga med i min soffa. Kanske är det för att jag är så intensiv och impulsiv, speciellt när jag är stressad. Kanske är det också så för att jag försöker, men inte alltid förstår. Det känns ibland som om jag inte riktigt kan läsa av alla människor och särskilt inte osynliga signaler i samtal. Jag vill dig bara väl, men jag kan säga något plump och bryta av när det inte passar. Det händer oftast när alla mina gamla minnen kommer och jag har

det extra arbetsamt att ta mig igenom dagen. Att jag är full av liv, okrossbar och sprudlande, men samtidigt skör och liten, det kan vara svårt även för mig att hantera. Jag vet inte om jag tycker om mitt sätt att vara mot andra människor, förmodligen för att jag inte känner mig accepterad för den jag är. Men samtidigt älskar jag mig själv, det är något fint och komplext i det. Det är när mina mardrömmar kommer på dagen som jag plötsligt kan säga saker som jag inte vill säga. Det hade jag även förklarat för Hanna. Att jag skämdes varje gång det hände, även om det nu för tiden inte var så ofta. Det kanske inte är så många som lägger märke till det, för numera går det över fort. Det är som om jag pratar något obegripligt som ett ljudlöst mummel, följt av en kort stirrig blick ut i tomta intet och sedan är jag som vanligt igen. Det är alla minnen från det som hänt mig tidigare i livet, som jag fortfarande återupplever i tankarna, även på dagen och omedvetet försöker svara på. Längre har jag kämpat med det, men det är något som aldrig helt försvinner, speciellt när jag är trött eller stressad.

Det var så vi hade kommit varandra närmare, när jag en gång på kursen skämdes för mitt mummel och bad Hanna om förlåtelse. Hanna hade faktiskt inte ens märkt vad som hänt och hon undrade varför jag sa förlåt. Men för mig är det tydligt, skamset och svårt. Jag berättade då för Hanna att ibland sa jag saker som svar på mina tunga dagdrömmar och att det inte var meningen. Att det kändes pinsamt och jobbigt för mig.

Det ena ledde till det andra och nu satt vi där en tid senare tillsammans i manchestersoffan i mitt vardagsrum. Det var någonstans här som jag började förstå allt mer hur ensam jag förmodligen var. Här i soffan i min lägenhet, kändes det som om rummet hade krympt och luften var tung och tjock. Katten hade rullat ihop sig bredvid mig, den låg med slutna ögon och morrhåren ryckte till då och då. Jag ville att Hanna skulle förstå.

”Orkar du lyssna?” frågade jag.

”Jag vet varför jag är här, jag är här för att du behöver mig”, sa Hanna och nickade.

Jag började tala om en verklighet långt ifrån den vardag som vi nu levde i och som Hanna var van vid. Hon tog mina händer, slöt sina ögon och lyssnade.

Minnena som jag ville dela med mig av kom från en sommar, en sommar som många andra med kvittrande fåglar, stekande hetta under solen och en lätt vind som smekte mot den bara huden. Men det var ingen glädje i den stunden som jag försökte formulera och den bara huden ville skyla sig. Jag hade ingenstans att ta vägen, för jag var inte ensam. Det var en annan person som hade makten över situationen och jag kände mig rädd. När jag försökte sätta ord på händelsen blev min röst ansträngd, för minnena var väldigt tunga. I soffans trygga famn i Hannas närvaro, vågade jag lite i taget försöka hitta orden. En tår kom från min ögonvrå och den rann ner längs med min kind. Det tryck jag kände över bröstet gjorde

att jag andades tungt och när tankarna väl kom på plats såg jag på Hanna och sa:

”Jag kallar honom Kapten Kastrull, eller bara Kapten, så du vet vem jag pratar om. Kapten är en militär grad, förklarade jag, ett befäl, någon som bestämmer över andra om du är soldat. Jag har varit soldat, eller jag är soldat.”

Jag tog ett djupt andetag och fortsatte med en något mer samlad röst:

”Men vi ska nog inte börja där, för att du ska få ett sammanhang kring vad jag vill berätta. Några år innan jag lärde känna Kapten så ville jag bli fri. Jag ville bli fri från ett äktenskap som höll mina drömmar fångna, jag ville ut i världen och göra någonting för andra. Det fanns saker större än mig, jag trodde på ett tryggt Sverige och på att skydda de värderingar som vårt land hade, jag ville göra mer än att vara fast i hemmet.”

Jag stannade upp och såg på Hanna, hon tryckte min hand ett par gånger, tittade på mig med en stöttande blick, la huvudet på sned för att lyssna och jag fortsatte:

”Att vara hemmafru passar inte i ett modernt samhälle och framförallt inte för mig.”

Vi såg på varandra och skrattade till vid tanken. Jag ville berätta för Hanna om glädjen och om känslan av befrielse när jag vågade trycka på ”ansök-knappen” till Försvarsmakten. Det kändes stort, obeskrivligt, annorlunda och modigt. Långt ifrån mitt äktenskap som länge gått på tomgång, fjärran från allt jag någonsin kunnat tänka på när jag dragit dammsugaren

genom huset. Att jag vågade bryta mig loss den dagen, var fortfarande något som jag var stolt över. Det är med entusiasm jag alltjämt kan se tillbaka på och berätta om det. Men samtidigt. Jag tappade leendet när Hanna mötte min blick.

”Men så blev det, som det blev”, viskade jag till henne och såg ner mot golvet.

Jag önskade att jag kunde få ur mig allt som fanns inom mig, på en gång. Samtidigt var det svårt och jag tvekade och letade efter vägen.

”Ta den tid du behöver”, sa Hanna.

Katten hade slutat spinna och den hade tryckt in sin runda kropp mellan våra fötter. Jag drog filten tätare runt kroppen och suckade. Mina tankar gick tillbaka i tiden och jag berättade för Hanna att den dagen som jag fick hämta ut min uniform blev livet lätt. Jag var lika ny som alla andra och alla fick lära sig hur det förväntades att de skulle agera tillsammans. Reglerna var givna, alla såg likadana ut och alla skulle följa samma mönster. Det fanns en tydlig ordning om vem som bestämde när och vad som gällde. Uniformen, det militära livet, gav mig den där tryggheten som jag alltid saknat. Jag kände att jag hade hittat hem. Det var lätt för mig att dela med mig om livet under grundutbildningen, hur det var på logementet och om mina nya erfarenheter, om allt jag lärde mig. Det var sådant jag egentligen ville berätta om för Hanna, om allt det fina, som fått mig att växa och känna mig stark. Men samtidigt var det där andra, som jag visste om, allt det där som var så svårt att prata

om, men det ville jag inte fokusera på nu. Min grundutbildning långt uppe i de norra skogarna var främst fyllda av minnen av gemenskap. Mina ord flöt lätt när jag berättade, om de platser jag fått uppleva och de stunder som jag delade med de andra rekryterna. Jag såg på Hanna, rättade till min kofta och drog en hårlock från ansiktet innan mina ord kom ut:

”Skogen var mitt andra hem, det var där som jag levde, jag hade hittat en plats där jag trivdes och kunde utvecklas.”

I stort hade jag bra minnen från utbildningen och jag ville inte att det där andra skulle ta det fina ifrån den tiden. Mina tankar tog ett steg framåt bland mina minnen och jag försökte åter prata om det kalla sommarvattnet vid Mälarens strand och den händelse som hade skett ett par år efter den militära utbildningen i Norrland. Jag hade då tagit anställning som soldat och flyttat till en plats i mellersta Sverige. Det var när jag började att arbeta där som jag mötte Kapten Kastrull. Jag försökte komma tillbaka i minnet och berätta för Hanna i korta brottstycken om sommarhettan som hade gjort uniformen och kroppsskyddet tunga av svett. Håret som hade klibbat fast mot huden under hjälmen. Vapenremmen som gnagde in i nacken och att det var dags att få vila inför natten. Övningarna som Kapten hade väglett mig i hade varit utvecklande, jag kände mig glad den sommardagen, men samtidigt orolig. Varför åkte vi ensamma runt med vapen och ammunition i hans privata bil i de sörmländska skogarna? Jag kände olust som övergick i utsatthet. Kaptens uttalade syfte var att göra

mig redo för att bli gruppbefäl och att han skulle lära mig allt som jag behövde veta. Han hade aldrig tidigare arbetat ensam med mig, han hade haft ansvaret för hela den pluton på 40 soldater som jag först kom att tillhöra. Men nu, nu hade han fått tillfälle att genomföra enskild utbildning, med enbart mig. Även om situationen var annorlunda, hade jag en grundtrygghet som vilade i hans rykte och långa erfarenhet. När våra övningar allt oftare blev enskilda projekt, där endast vi två tillsammans skulle utföra olika moment var det något som ändå inte kändes passande för mig, men jag vågade inte påtala det. Kapten var nästan tjugo år äldre, erfaren, medaljerad och högt uppskattad, han hade en stor krets av officerare och soldater som såg upp till honom. Han hade familj, fru, barn, ett liv fyllt av resor och olika uppdrag som han gärna berättade om. Jag försökte känna trygghet i allt det där, men ändå. Om jag skulle beskriva mig själv vid den tidpunkten, var jag den lägsta gradens soldat, liten, ensam, utsatt för både utanförskap och händelser som hade hänt tidigare under min tid som soldat, något jag ville återkomma till. Kapten hade uttryckt att övningen skulle bli min väg till att få gå gruppchefsskola och få utvecklas till officer. För det var officer som jag ville bli, det fanns inget annat. Det var arbetsamt att tänka tillbaka på allt det här, mina minnen var färgade av en mörk oro som fortfarande var väldigt påträngande. Jag ville försöka ge Hanna hela bilden, men jag insåg att det var för stort, det måste få komma ut lite i taget. Hanna såg på mig.

”Du behöver inte berätta mer idag, om du inte orkar eller vill”, sa hon.

Jag skakade på huvudet, suckade och vred på mig i soffan och tog ett djupt andetag. ”Kapten visste om att jag var sårbar”, sa jag och fortsatte:

”Han skulle, ’ta hand om mig’, det var så Kapten uttryckte det, för han sa att ingen annan skulle vilja jobba med mig. Han var satt att vara min chef, han skulle vägleda mig i min utbildning.”

Jag var orolig för att Hanna inte skulle förstå mig, att det skulle bli för rörigt, så jag försökte sammanfatta mig:

”Min karriär låg i Kaptens händer, därmed också mina möjligheter att utvecklas och arbeta med det som jag tyckte om. Han kände till hela min situation väl och det var något som han utnyttjade och tog fördel av ... ”

Hanna nickade när jag pratade, lutade sig fram och strök mig över axeln. Min kropp hade successivt sjunkit ihop som en ballong utan luft. Kvällens sista solstrålar bröts genom fönstrets persienner och det blev allt dunklare i rummet där vi satt.

”Hur känns det för dig att lyssna på mig?” frågade jag Hanna. Jag kunde inte lyfta blicken utan fortsatte att se ner i golvet. Hennes hand strök sakta över min rygg, det fick mig att känna mig trygg.

”Det känns bra”, sa Hanna och hon fortsatte:

”Det är dig som jag oroar mig över.”

Hon stannade upp en stund till och såg ut att fundera innan orden kom på plats.

”Förlåt om jag frågar, men varför kallar du honom ’Kapten Kastrull’? undrade hon.

Vi flyttade oss närmare varandra och hon la sitt huvud på min axel.

”Det där med kastrullen får vänta, jag orkar inte mera idag”, sa jag.

Hanna sträckte på sig och gav mig en kram. Efter en liten stund hade jag hämtat ny kraft. Jag reste mig upp från soffan, gned bort tårarna med koftärmen och rörde mig sedan målmedvetet ut mot köket. Jag kände mig hungrig, jag vände mig om mot Hanna och frågade:

”Vi borde äta något, eller vill du gå hem?”

”Jag stannar en stund till, det är inte allt för sent än”, sa Hanna.

Det krävs mod för att bryta den tystnadskultur som råder bland soldater. Många händelser kommer aldrig fram i ljuset. Kapten Kastrull är en utlämnande skildring från verkligheten om kraften i att våga berätta.

”Jag försökte komma tillbaka i korta brottstycken till sommarhettan som hade gjort uniformen och kroppsskyddet tunga av svett. Håret som hade klibbat fast mot huden under hjälmen. Vapenremmen som gnagde in i nacken och att det var dags att få vila inför natten. Övningarna som kaptenen hade väglett mig i hade varit utvecklande, jag kände mig glad den sommardagen, men samtidigt orolig. Varför åkte vi ensamma runt med vapen och ammunition i hans privata bil i de sörmländska skogarna? Jag kände plötslig olust, som övergick i utsatthet.”

SARA TRYGG är författare, föreläsare, poet, soldat och människovärdeskämpe. Hon har mångårig erfarenhet från den svenska Försvarmakten. Vid sidan av sitt arbete har hon fördjupat sina kunskaper inom historia, internationella relationer och traumabearbetning. Drivkraften är att förstå människors olikheter och vår inre förmåga att kunna ta oss över omätbara hinder.

Förlagshuset
SILJANS MÅSAR
www.siljansmasar.com

ISBN 978-91-88939-52-4

9 789188 939524